

Marat/Sade PHILIP TIEDEMANN, BERLINER ENSEMBLE, 2000 FOTO: THOMAS AURIN

De meest opvallende producties bij het Berliner Ensemble komen de afgelopen twee jaar niet van Hausherr Peymann, maar van zijn 'Oberspielleiter' Philip Tiedemann, jaargang 1969, bijnamen: 'tovenaarsleerling' of 'Kapellmeister unter den jungen Regisseure', meest gehoorde karakteristiek: Formalist (wat in Duitsland minder met omgangsvormen dan wel met vormvastheid te maken heeft). Voorts geldt Tiedemann als de kampioen van Witz, Energie & Timing. Een theateropleiding heeft-ie niet gevolgd, dat wil zeggen: hij heeft het vak geleerd in de praktijk, in eerste instantie door veel te kijken, en regisseurs te assisteren, en dat op veel plekken (één groot voorbeeld heeft hij niet, hij is een artistieke omni-voor). In Wenen heeft hij Peymann maar bij één productie geassisteerd en er zelf vijf mogen maken, op teksten van Bernhard, Handke en Schwitters. Van die voorstellingen heb ik er een gezien, want die is mee verhuisd naar Berlijn, Handke's *Publikumsbeschimpfung*. En het was een waarlijk groot genot om die rellerige Handke-tekst (wereldpremière: 8 juni 1966, Theater am Turm, Frankfurt, regie: Claus Peymann) door Tiedemann geregisseerd terug te zien. Handkes woede tegen de opportunistische architecten van een beroerde toekomst, zijn destructiedrift tegen realistische theaterconcepten – het zit allemaal nog wel in de woordjes, maar niet meer expliciet in Tiedemanns regie.

Hij presenteert agressie als amusement, hij illustreert, hij instrumenteert, en verdomd, hij heeft er zichtbaar plezier in, hij jongleert met alle middelen van het theater. Handkes woorden zijn onder zijn handen eerder noten geworden, de zinnen notenbalken, de leestekens en witregels geven ritmes aan, en de acteurs maken er muziek van. Een recensent noemde die acteurs zowel begenadigde rappers alsook charmante flaneurs, en daar bovenop zijn het ook nog getalenteerde trapezekunstenaars, die hun kunsten letterlijk vertonen tot hoog boven de toeschouwershoofden en hoog boven de met verfrommelde papieren bedekte speelvloer. Af en toe werd tussen die papieren een klein vuurtje gestookt, of waren de vier brutale vlegels met een stofzuiger in de weer, of schenen ze het publiek pesterig met kleine spotjes in het gezicht. We vonden het collectief bijna zonde toen ze tegen het eind van dat heerlijke uur de toneeltoren in gehesen werden, waar fel groen licht